

PORODIČNA PSIHODINAMIKA I KOHEZIJA KAO PREDIKTOR USPJEHA UČENIKA U ŠKOLI

Mirzeta JAHIĆ

UDK 316.356.2

SAŽETAK: Vrijeme u kojem živimo je vrijeme kada se porodica, odgojni principi i međuljudski porodični odnosi brzo mijenjaju, te gube na kvalitetu i značajnosti. Ovo je vrijeme u kojem se zaboravlja da je porodica sredina u kojoj dijete stiče prve socijalne kontakte, ostvaruje prve međuljudske odnose, stiče predstave o međuljudskim odnosima i sagledava svoj položaj u društvu. U tom kolektivu dijete bi trebalo da nailazi na razumijevanje, zaštitu, pomoć, sigurnost i ljubav što učvršćuje vezu među članovima porodice. U porodici se razvija i stabilizuje emocionalni život ličnosti, stiču temeljne strukture ličnosti, formiraju osnove pogleda na svijet, razvija osnovna radna, estetska i moralna kultura djece. Roditelji imaju najvažniju ulogu i zadatak, a to je da kroz porodične situacije kreiraju i formiraju zrele, sposobne, marljive i čestite ličnosti. U današnje vrijeme, koje karakteriše brzi ritam življenja i prezaposlenost, uloga porodice postaje složenija i delikatnija za socijalizaciju i emocionalnu stabilnost djece. Porodica ima veliku ulogu u odgojno-obrazovnom procesu i značajno utiče na uspjeh djece u školi.

Suze koje poteknu niz dječije obraze su najčešće zbog neskladnih odnosa u porodicama, neruzmijevanja dječijih problema od strane roditelja, nebriga roditelja o djeci zbog prezaposlenosti ili zbog lošeg socio-ekonomskog statusa porodice. Svađe među roditeljima i razvod braka su problemi koji utiču na cjelokupan razvoj, pa samim tim i na postizanje odgojno-obrazovnih rezultata djece u školi.

Ovo je vrijeme kada je u porodicama sve važnije od porodice, bračnog druga, djeteta, roditelja, roditeljskih sastanaka, dječijih domaćih zadaća, porodičnih okupljanja i uživanja u blagodatima porodice koju nam je Bog podario.

Ključne riječi: porodica, roditelji, dijete, škola, međuljudski odnosi

1. Uvod

“Kvaliteta roditeljske njege koju dijete primi u najranijem uzrastu od vitalnog značaja je za njegovo buduće mentalno zdravlje.”

Bowlby, 1954.

Svaka porodica je jedinstvena i različita od ostalih, ali porodice su po mnogo čemu i slične. Svakim danom se sve porodice bore sa istim problemima i istim izazovima. Porodica je kamen temeljac društva i u njoj uz najteže možemo naći i najsretnije trenutke, ali samo ako provodimo

dovoljno vremena sa svojom porodicom i uspijemo prepoznati i uživati u svim trenucima koje taj blagoslov pruža.

Rastu li djeca uz poštovanje, pohvalu, podršku i ljubav, naučit će poštovati, cijeniti i voljeti sebe i druge. Ne postoji samo jedan put dobrog i uspješnog porodičnog odgoja. Različiti oblici odgoja su neophodni i vrijedni poštovanja. Dobar roditelj se može biti na mnogo načina. Porodično vaspitanje predstavlja kontinuirani proces koji prolazi kroz različite etape, od kojih svaka ima

određene potrebe kojima na različite načine treba ići u susret. Ako na porodice gledamo kao na sretne i nesretne, onda svaka porodica bi trebala težiti da dobije epitet ove prve, u prvom redu zbog djece kao glavnih aktera zajedničkog života. Djeca su mlade ličnosti na koje se svaka negativnost u porodici odražava mnogo više nego na odrasle osobe, te ostavlja velike posljedice na njihov razvoj i odrastanje. Nezdravi porodični odnosi dovode do specifičnih teškoća njihove djece tokom ranog školovanja. Odnosi između djece i

roditelja su bitna karika koju valja preći da bi djecu izveli na pravi put. Odnosi koji se odvijaju u porodici predstavljaju za dijete prve društvene odnose. Odnos roditelja prema djetetu otvara ili zatvara vrata kasnijem razvoju dječije sposobnosti.

Roditelji najdirektnije utiču na izgrađivanje vrijednosnog sistema unutar porodičnog života te svojim odnosom prema životu i odabirom odgojnih strategija prenose takve vrijednosti na svoju djecu. U tom prostoru se definira matrica dešavanja iz koje proističe krajnja životna sreća ili nesreća svih aktera arene porodičnih odnosa.

Savremena porodica se susreće sa brojnim problemima koji umanjuju odgojnu ulogu porodice. Neki od tih problema su "prezaposlenost roditelja zbog materijalnog obezbjeđenja porodice, alkoholizam, mnogobrojna neurotična oboljenja u porodicama, nepoučenost mnogih roditelja o vaspitnim načelima, ciljevima, načinima i spoznajama, nepoučenost roditelja o tjelesnom i duševnom rastenju djece, nepoznavanje dječijih osnovnih potreba, mnogi roditelji ni sami nemaju određene čvrste i vrijednosno prihvatljive životne filozofije, i sami su spoznajno dezorjentisani, problem za sebe predstavljaju različite vrste djelimičnih, nepotpunih (razvedenih) porodica i u našem društvenom prostoru sve više razrastaju i potpuno slobodno i nesmetano bujaju najrazličitije vrste i oblici društvenog korova.

Porodična psihodinamika i kohezije se smatraju najvažnijim prediktorima u postizanju odgojno-obrazovnih postignuća djece. Vodeći se činjenicom da razvoj društva ovisi o odgojno-obrazovnim postignućima članova tog društva, te da u mnogome taj uspjeh ovisi o porodici kao nezamjenjivom faktoru pravilnog odgoja i razvoja djece, naročito u prvim godinama, kada je dječiji svijet ograničen na porodicu, kada su njegovi pogledi, interesi, želje i potrebe isključivo vezane za uski porodični krug.

Prediktori koji imaju najznačajnije mjesto u razvoju djece su porodična psihodinamika i porodična kohezija.

Posljedice koje proizilaze iz nestabilne (poremećene) porodične psihodinamike i kohezije su prevelike, te se odražavaju na cjelokupni razvoj ličnosti.

Porodična sredina predstavlja značajan faktor uspjeha ili neuspjeha u školi, a samim tim pogoduje i razvoju pozitivnih ili negativnih odgojno – obrazovnih posljedica. Roditelji su odgovorni i obavezni da osiguraju važnu osnovu za razvoj svoga djeteta.

2. Porodična psihodinamika

"Sve sretne obitelji su slične, dok je svaka nesretna obitelj nesretna na svoj način".

Lav Tolstoj

Najznačajniji problem koji prati savremenu porodicu je poremećena psihodinamika same porodice. U takvim porodicama unutarporodični svijet nefunkcioniše na način koji se pripisuje kvalitetnoj porodici, što samim tim nužno dovodi do problemskih situacija. Porodice sa poremećenom psihodinamikom su one porodice koje se nisu strukturno raspale, ali koje su teško iznutra podrivene pod uticajem mnogobrojnih razloga subjektivne prirode, ekonomske prirode, asocijalnih oblika ponašanja članova porodice i drugih poremećaja ličnosti.

Odnosi između djece i roditelja su bitna karika koju valja preći da bi djecu izveli na pravi put. Upravo ti odnosi koji se odvijaju u porodici predstavljaju za dijete prve društvene odnose. Roditelji svojim ophođenjem prema djeci uče svoje dijete kako da se sutra ponaša prema ocu i majci. Ne postoji samo jedan put dobrog i uspješnog porodičnog odgoja. Različiti oblici odgoja su neophodni i vrijedni poštovanja. Dobar roditelj se može biti na mnogo načina. Porodično vaspitanje predstavlja kontinuirani proces koji prolazi kroz različite etape, od kojih svaka ima određene potrebe kojima na različite načine treba ići u susret.

2.1. Konflikti u porodici kao uzrok nestabilne psihodinamika

Gotovo da i nema porodice koja nije iskusila konflikte među svojim članovima. Neki od tih konflikta su i dobri jer razrješavaju tenziju koja se vremenom akumulirala. Konflikti ponekad imaju moć da pojačaju koheziju među članovima porodice. Porodica je najčvršća mala grupa i na njoj se kao stabilnoj cjelini bazira i stabilnost društva. Upravo stoga je izuzetno važno znati koji su konflikti najčešći, koji najopasniji i najrazorniji za porodicu i kako ih rješavati. Ovi konflikti se direktno prenose u školu i utiču na uspjeh učenika u nastavi i učenju tako da su izuzetno važni u analizi pedagoške komunikacije. U okviru sigurnosti porodičnog doma moguće je učiti rješavati konflikte. Ako učenici u školi nauče neke vještine rješavanja konflikta, svoje znanje će prenijeti u porodicu i time doprinijeti njenoj stabilizaciji. Osim toga, škola može uključiti i roditelje u vježbe ili radionice rješavanja konflikta. To nam još jednom potvrđuje da je za uspješno vaspitanje djece i za zdrav razvoj djeteta neophodna saradnja porodice i škole kao najvažnijih prediktora u životu djeteta.

Najčešći prediktori koji dovode do konflikata u porodici su:

- pretjerana kontrola od strane roditelja
- sukobi među roditeljima
- slaba interakcija
- alkoholizam
- impulsivnost
- nerealne aspiracije roditelja isl.

2.1.1. Slaba interakcija u porodici

Od mnoštva prediktora koji utiču na porodičnu psihodinamiku interakcija među članovima porodice se može označiti kao ključna. Izostajanje interakcije u porodici je jedan od prvih razloga pojave poremećene psihodinamike. To je još jedan razlog za pojavu konfliktnih situacija u porodici, što rezultira poremećenom psihodinamikom. Zdrava interakcija između roditelja i djeteta podrazumijeva ljubav, povjerenje, otvorenost

i poštovanje djetetovih mogućnosti i interesovanja. Do pojave konflikta u porodici uglavnom dolazi zbog naređivačkog stava od strane roditelja.

U mnogim porodicama nedostaje sposobnost dogovaranja sa djetetom, što je osnovni put ka izbjegavanju konflikta između roditelja i djece. Dogovaranje podrazumijeva dvosmjernu komunikaciju, za razliku od naređivanja. Osim nepravilne interakcije, mnoge porodice su osuđene na nedostatak interakcije zbog načina života u savremenoj civilizaciji. Mnogi roditelji su nažalost prezaposleni, vlada nedostatak vremena, gdje najviše ispaštaju djeca.

Današnji ritam življenja djeci daje mogućnost da provode značajan dio vremena sa vršnjaka, prepušteni ulici, a malo vremena se provodi u intimnom porodičnom okruženju. Brojni su razlozi zbog čega dolazi do slabe interakcije, ali je najvažnije taj problem otkloniti iz porodice. I u ovom slučaju se škola može uključiti svojim savjetima koji itekako mogu pomoći roditeljima da više razumiju potrebe djeteta i da na taj način smanje pojavu konfliktnih situacija u porodici. Roditeljima se savjetuje da kroz igru sa djetetom prodru u njegov svijet, da na taj način kroz neformalni razgovor riješi sa svojim djetetom mnoge dileme i podijele obaveze i zaduženja kako bi obje strane, i roditelj i dijete bili zadovoljni. Prezaposlenost roditelja, nedostatak strpljenja, nedovoljno bavljenje djetetom, nedovoljno zanimanje za njegove potrebe i osjećaje, razvod i drugi stresovi i promjene u porodičnoj dinamici mogu dovesti do nepoželjnih ponašanja.

Slaba interakcija u porodici počinje se graničiti sa zanemarivanjem djeteta, što nadalje uzrokuje mnogobrojne odgojno-obrazovne posljedice za dijete, a samim tim i za cijelu porodicu.

2.2. Neprilagođeno ponašanje djece kao posljedica nestabilne psihodinamike u porodici

Neizostavna posljedica nestabilne psihodinamike u porodici jeste neprilagođeno ponašanje djece što

podrazumijeva: agresivno, nasilno ponašanje, sklonost laganju, varanju, zavisti, pribjegavanje krađi, podmetanju isl. Navedeni oblici ponašanja sa sobom donose nedostatak samopouzdanja kod djece, volje da se ustraje i ostvari životni uspjeh. Pod neprilagođenim ponašanjem djece podrazumijevaju se prolazna ili trajna odstupanja od uobičajenih obrazaca ponašanja u dječijem dobu. Razvojno posmatrano ličnost djeteta je nekompleksna, individualizacija nedovoljno izražena, struktura i funkcije ličnosti nedovoljno stabilizovane, što ima za posljedicu teže prilagođavanje i povećanu osjetljivost na probleme koji postoje u sredini. Ukoliko korišteni obrasci ponašanja koje dijete koristi za rješavanje problema u većoj mjeri odstupaju od uobičajenih obrazaca ponašanja (po intenzitetu, učestalosti i neobičnosti), utoliko je vjerovatnije da je u pitanju neprilagođeno "poremećeno", pa i "bolesno" ponašanje. Neprilagođeno ponašanje na mlađem školskom uzrastu ispoljava se tjelesnim i psihičkim znacima kao što su: povraćanje, gađenje, tikovi, prisilan strah, agresivne i depresivne reakcije, odbijanje pohađanja škole isl. u pubertetu dolazi do izraženijih oblika neprilagođenog ponašanja, kolebanja raspoloženja, protestnih reakcija, a u težim slučajevima se javljaju razne forme asocijalnog i prestupničkog ponašanja.

Neprilagođeno ponašanje na predškolskom uzrastu najčešće se ispoljava zamuckivanjem, poremećajem apetita, enurezom, tikovima isl. na psihološkom planu ovi poremećaji su praćeni uznemirenošću i strahom, tvrdoglavošću, naglim i nekontrolisanim emocijama.

Djeca brzo uče kako se ponašati da bi pridobili pažnju roditelja. Nije im bitno radi li se o negativnoj pažnji (vikanju, kažnjavanju, prodikama) – važno im je da se njima bave. Ako pažnju ne mogu dobiti dobrim ponašanjem, izazvat će je lošim. Roditelji koji neposlušnost rješavaju tjelesnim kažnjavanjem, podržavaju time agresivnost svog

djeteta – dijete uči po modelu. U odgoju je izuzetno važno postaviti djetetu granice, zajednički sastaviti jasna pravila ponašanja te posljedice kršenja tih pravila, pri čemu je nužno biti dosljedan.

3. Nestabilna porodična kohezija

Stvarno je tužno da djeca nisu u mogućnosti upoznati svoje roditelje upravo onda kada su ovi bili mladi, dopadljivi i puni ljubavi. U trenutcima kada su djeca bila sposobna da zapažaju, često bi već "velika roditeljska ljubav" bila na zalasku.

Virginija Satir

Savremenoj porodici je svojstvena raznolikost. Velike promjene u okviru tradicionalne porodice, kao što su obrazovanje žena, njihovo sve veće zapošljavanje, pad fertiliteta, porast broja razvoda, rast vanbračnih rađanja djece i sve rasprostranjenije nove forme bračnog života, uslovi le su transformacije u okviru same porodice. Mladi imaju drugačije stavove o braku i potrebi njegovog očuvanja po svaku cijenu, roditeljstvo više nužno ne podrazumijeva neophodnost stupanja u bračnu zajednicu, pa se kao rezultat ovih promjena javljaju jednoroditeljske porodice, koje istovremeno porodici mijenjaju kao temeljnu socijalnu zajednicu. Komunikacija u jednoj porodici oslikava stvarno stanje te porodice. Dimenzija komunikacije oslikava nivo komunikacijskih sposobnosti članova da saslušaju jedni druge, uključe se u proces donošenja odluka važnih za porodicu, te uvažavaju potrebe za razmjenom informacija. Nepoštovanje navedenih propozicija porodicu dovode do disfunkcionalnog porodičnog sistema u kojem se nepoštuju pravila, dolazi do opšte konfuzije, pa samim tim i do kriznih situacija u porodici. Ukoliko navedene dimenzije komunikacije u porodici izostanu neizbježno je da će doći do nestabilnosti porodične kohezije. Kohezija predstavlja dimenziju emocionalnih veza između članova porodice.

Nestabilna porodična kohezija se odnosi na nepotpune porodice, odrastanja djece bez jednog ili oba roditelja, te na odgojno-obrazovne posljedice koje se mogu javiti kod djece iz takvih porodica.

3.1. *Nepotpune porodice i odgoj djece*

S obzirom na to da živimo u vremenu kada je došlo do porasta porodica sa jednim roditeljem, ova tematika zauzima veliku pažnju. Nazivajući porodice "jedno ili dvo-roditeljska porodica", samo upućuju na činjenicu da u porodici postoji jedan ili dva roditelja i osim što ukazuje na porodičnu strukturu, ne nosi sa sobom nikakvu negativnu konotaciju.

Kao nepotpune porodice se mogu označiti:

- a) porodice jednog roditelja sa djetetom, odnosno djecom,
- b) porodice koje sačinjavaju djeca bez oba roditelja,
- c) bračni parovi bez djece.

Nepotpuna porodica je svakako, bez sumnje "okrnjena" porodica, porodica koja po strukturi ne broji dovoljan broj njenih članova, ali s druge strane to ni u kom slučaju ne mora značiti da su djeca iz nepotpune porodice oštećena na emocionalnom, socijalnom, moralnom ili nekom drugom planu. Kako se svakodnevno sve više susrećemo sa kompletnim porodicama iz kojih izrastaju djeca neadekvatnog ponašanja zbog lošeg odgojnog miljea koji vlada u takvim porodicama, tako smo svjedoci da jednoroditeljska porodica može itekako dobro da ostvari svoju odgojnu ulogu, naravno uz mnogo više odricanja i napora za jednog roditelja.

Zasigurno najteže razdoblje za djecu jeste vrijeme kad se događa razvod roditelja. Negativan uticaj razvoda na dječiji psihosocijalni razvoj pripisuje se raznim činiocima povezanim sa razvodom, kao što su: izloženost sukobima roditelja, nagla promjena u ponašanju roditelja, promjena u načinu njihovog vaspitanja djeteta i stres uslijed

znatnog pogoršanja finansijske situacije u porodici. Određeni problemi ponašanja i prilagođavanja, koji nastaju kao posljedica razvoda, mogu se pojaviti i mnogo kasnije - u vrijeme kada djeca uđu u razdoblje adolescencije, jer tada isprobavaju neke nove oblike ponašanja i mnogo su više u društvu vršnjaka, tj. bez nadzora roditelja. To su problemi kao što su: neuspeh u školi, učestalija upotreba droge i alkohola, problemi u ponašanju i lošiji odnosi sa osobama suprotnog pola. Ali, prilagođavanje djece i adolescenata na nove životne uslove, nakon raspada porodice nije toliko povezano sa njenom samom strukturom, tj. njenom potpunosti ili nepotpunosti, koliko sa odnosima u okviru nje, tj. sa kvalitetom komunikacije u porodici, (ne)sukobima i roditeljskim odgojnim postupcima. O prilagođavanju djeteta razvodu braka njegovih roditelja je teško govoriti, jer postavlja se pitanje da li se djeca ikada prilagode na samu odvojenost roditelja.

Pored razvoda braka, postoje česte situacije kada dijete izgubi roditelja uslijed smrti, čime je lišeno roditeljske ljubavi, koja je veoma značajna, posebno u predškolskom periodu. Gubitak jednog od roditelja je problem koji se svakako manifestuje na porodični odgoj djece. Iako je sastavni dio života, smrt je najbolnije iskustvo, najstresniji događaj u životu porodice, iz kojeg mogu proistići fizičke, psihičke i socijalne posljedice po njene članove.

Navedeni problemi i situacije sa kojima se susreću mnoge porodice, kako potpune, tako i nepotpune se mnogo lakše prevazilaze kada je porodična dinamika i kohezija u psihičkom balansu i kada su svi prediktori za uspjeh učenika u školi i za razvoj djece uopšte, pozitivni. Međutim, nepotpunim porodicama nećemo pomoći ako ih uspoređujemo sa idealom tradicionalne porodice, jer njihovo uspješno funkcionisanje, kao i sve glasnjiji iskazi o disfunkciji i postojanju nasilja i u

strukturalno cjelovitim porodicama, potvrđuju kako potencijal zdravlja porodice leži u unutrašnjoj dinamici, procesima i odnosima unutar porodice. Taj potencijal se može i dalje razvijati i pozitivno usmjeravati kreiranjem okoline podsticajne za porodicu i osmišljavanjem načina i strategija intervenisanja u tom naročito osjetljivom segmentu porodičnog života.

4. Zaključak

Porodična psihodinamika i kohezija je tema koja zahtijeva mnogo više pažnje i kvalitativne analize, nego što je prisutna na našem području. Porodica, te problemi u porodici nisu privatni nego društveni problemi i ne možemo ne čuti, ne osjećati ili ne vjerovati u ono što čujemo, niti poricati postojanje sve većih problema u našim porodicama.

To nije problem odnosa između roditelja i njihove djece, to je problem cjelokupnog društva, jer od porodice zavisi cjelokupni razvoj naše zajednice. Porodica je kamen temeljac svih drugih odnosa i dešavanja u društvu. Odnosi između djece i roditelja su bitna karika koju valja preći da bi djecu izveli na pravi put. Odnosi koji se odvijaju u porodici predstavljaju za dijete prve društvene odnose. Od tih prvih društvenih odnosa zavisit će kasnije jedna velika društvena sredina.

Odgojno-obrazovne posljedice koje proističu iz poremećene psihodinamike i nestabilne kohezije treba da bude stalna i neiscrpna tema na brojnim skupovima, teorijskim raspravama u stručnim i naučnim listovima i časopisima.

Pitamo se šta se dešava u društvu, zašto je sve krenulo u krivom smjeru. Odgovor i krivce tražimo u krivom smjeru, a ne vraćamo se dovoljno daleko u prošlost, u naše prve korake, prve izgovorene riječi, naša prva iskustva. Sve je počelo u tom malom kolektivu nazvanom porodica, i sve se ponovo vraća u taj kolektiv, bilo pozitivno ili negativno. Nažalost, često toga nismo ni svjesni.

Literatura

- Alić, A. (2012.): *Struktura i dinamika obiteljske kulture*. Dobra knjiga, Bosna i Hercegovina.
- Bratanić, M. (1990). *Mikropedagogija*. Školska knjiga, Zagreb
- Browne, K., & Herbert, M. (1997). *Preventing Family Violence*. New York: Wiley.
- Bilić, V. (2001.): *Uzroci, posljedice i prevladavanje školskog neuspjeha*, Zagreb.
- Čudina-Obradović, M., Obradović, J. (1995). Utjecaj bračnog emocionalnog sklada roditelja na školski uspjeh i ponašanje djece, Društvena istraživanja.
- Čatić, R. (2005). *Porodična pedagogija*. Zenica.
- Grandić, R. (2004.): *Prilozi porodičnoj pedagogiji*, Novi Sad.
- Laketa, S. (2009.): *Porodica i uspjeh učenika*, Vlasenica.
- Pašalić-Kreso, A. (2004). *Koordinate obiteljskog odgoja: prilog sistematskom pristupu razumjevanja obitelji i obiteljskog odgoja*. Sarajevo: Jež.
- Prodanović, Lj. (2000). *Roditelji i dete u osnovnoj školi*. Beograd.

الموجز

الديناميكية النفسية والتماسك الأسري مؤشر نجاح التلميذ في المدرسة

ميرزيتا يحييتش

يتميز عصرنا الذي نعيشه بتغيرات سريعة في الأسرة ومبادئ التربية والعلاقات البشرية داخل الأسرة، وبفقدان الكثير من جودتها وأهميتها. إنه عصر يُنسى فيه أن الأسرة هي البيئة التي يكتسب الطفل فيها أول اتصالاته الاجتماعية ويحقق أول علاقاته الإنسانية، ويكتسب الصورة عن العلاقات بين الناس ويتعرف على موقعه في المجتمع. وينبغي للطفل في هذا التجمع أن يجد التفهم والحماية والمساعدة والأمان والمحبة، مما يمتن الرابط بين أفراد الأسرة، وفي الأسرة تنمو وتستقر حياة الشخص العاطفية وتكتسب البنية الأساسية للشخصية، وتتشكل النظرات الأساسية على العالم، وتنمو الثقافة العملية والجمالية والخلقية عند الأطفال. ويلعب الوالدان الدور والوظيفة الأهم، بأن يعملوا من خلال الظروف الأسرية على تكوين الشخصية الناضجة والقادرة والنشيطة والصالحة. وفي زماننا اليوم المنتم بإيقاع العيش السريع وكثرة المشاغل، يصبح دور الأسرة في تأهيل الأطفال اجتماعيا واستقرارهم عاطفيا، أكثر تعقيدا وحساسية. فالأسرة تلعب دورا كبيرا في العملية التربوية التعليمية ولها تأثير كبير في نجاح الطفل في المدرسة.

إن الدموع التي تسيل على وجنتي الطفل سببها في الغالب اضطراب العلاقات الأسرية، وعدم تفهم الوالدين لمشاكل الأطفال، وغياب اهتمام الوالدين بالأبناء بسبب كثرة المشاغل، أو بسبب سوء أوضاع الأسرة الاجتماعية والاقتصادية. والشجار بين الوالدين والطلاق مشكلتان تؤثران في مجمل النمو عند الأطفال، وفي تحقيق النتائج التربوية التعليمية في المدرسة.

إنه زمان أصبح فيه كل شيء أكثر أهمية من الأسرة والزواج والابن والوالدين واجتماعات الآباء، ومن واجبات الأبناء المدرسية، واللقاءات الأسرية، بل وحتى من التمتع بنعم الأسرة التي حبانا الله إياها.

الكلمات الرئيسية: الأسرة، الوالدان، الطفل، المدرسة، العلاقات الإنسانية.

Summary

THE FAMILY PSYCHODYNAMICS AND COHESION AS A PREDICTOR OF THE ACADEMIC SUCCESS IN SCHOOL

Mirzeta Jahić

The contemporary era is a time when the family, upbringing principles and family relations are changing fast. These values are thus losing its quality and significance in the process. This is an era marked by forgetting that the family is the place wherein the child is learning the initial social values and is establishing his first human relations and his position in the society. The family should be the place that offers understanding, security, protection help and love to the child. All these elements provide bonding amongst the members of the family. The family is the place wherein the emotional life of a person is established and developed and wherein the basic structure of a personality is formed. It is within the family that the person gets his bases of the view of the world, where his work, moral and esthetic culture is developed. The parents here have the most important role and task, and that is to create and form, through examples and family situations, capable, mature, hard working, responsible and decent personality. Our era, characterized by a very fast and busy pace of living, is becoming more complex and more delicate environment for socialization and creating emotional stability in children. Family has a tremendous role in up-bringing and educational process and has a significant influence upon the child's success in school.

Tears in the child's eyes are most often due to the disharmonious relations within the family. Either as a result of non-understanding on the behalf of parents, lack of care due to the busy pace of life or a poor socio-economic status of the family. Quarrels between the parents or a divorce of parents are the problems that permanently affect the overall development of a child and hence its educational achievement in school.

This is an era when within the family everything is more important than the family itself, more important than the spouse, the child, parents-teachers meeting, homework or simple family gathering and enjoying the blessings of a family given to us by God.

Key words: family, parents, child, school, human relations